

POEZII

BIBLIOTECA

No. 27

ANDREI NAUM

85086
Dublet

Dr

POEZII

cu o prefață de
I. PETROVICI

586441

CASA ȘCOALELOR
1944

956

BUCURESTI
Cota 85 086
Inventar C144 985

ANDREI NAUM

de Serafim

B.C.U. Bucuresti

C144985

SR-1

Un poet al cărui nume a rămas cu totul necunoscut, a fost Andrei Naum (1880—1918). El debutează cu versuri, sub pseudonimul Andrei de Zagovia în Lumea nouă literară (1895), continuă în Literatură și Artă (1897) și în prima serie a Nouii Reviste Române (1900—1901), se împrășteie apoi în celelalte periodice din epocă și, după o scurtă carieră civilă, cade în lupta de la Mărășești. Abia peste trei ani, în 1921, poeziile sale vor fi fost strânse și tipărite în volumul Poezii Postume, fără ca numele, prin aceasta, să i se fi fixat în atenția cercurilor literare.

Poezia lui Andrei Naum nu merită însă o asemenea uitare; dacă pe alocurea se resimte influența polistrofică și rustic-glumeață a lui Coșbuc sau aceea socială și vag-meditativă a lui Vlahuță, de multe ori autorul Poeziilor Postume are o gravitate pe care n'o găsim în Coșbuc și un lirism filosofic până la care Vlahuță n'a ajuns. În anumite versuri svâcnește chiar un panteism embrionar, iar câteva bucăți sunt simbolurile unor idei lirizate, ceea ce ne face, referindu-ne la vremea în care scria Andrei Naum, să presimțim pe P. Cerna. Acest rost în procesul literar al vremii a impus retipărirea poeziilor lui, la „Casa Școalelor“.

La Poeziile Postume s'a adăugat o serie de traduceri inedite care dovedesc la modestul poet o apreciabilă măsură de meșteșug și o pasiune a poeziei altora vrednică de observat; iar ca omul admirabil ce a fost Andrei Naum să apară deasemenea alături de poet, întregindu-l, s'a precedat ediția cu amintirile pline de căldură prietenească și de putere evocatoare ale d-lui Prof. I. Petrovici, care l-a cunoscut în tinerețe.

ANDREI NAUM

Scotocind într'o zi prin rafturile bibliotecii spre a găsi o carte rătăcită, de care aveam trebuință, nemeream — cum de regulă se întâmplă — tot volume momentan netrebuincioase. Dar, după ce am dat la o parte un șir întreg de cărți, pe care dacă le-aș fi căutat, s'ar fi grăbit mai puțin să-mi iasă înainte, am căzut pe o broșură, de asemeni străină de interesele clipei, dar pe care n'am mai înlăturat-o, ci am reținut-o în mână cu o ușoară emoție.

Titlul de pe copertă: Andrei Naum, Poezii Postume, — iar dedesubt un medalion cu fotografia autorului, pe care o privesc îndelung pentru a-i înviora cu puterile amintirii trăsăturile cam decolorate, și a-l vedea cât mai limpede înaintea ochilor, pe acest prieten de tinerețe, mort pe câmpul de onoare, în eroica rezistență dela Mărășești.

Cu toate silințele pioase ale familiei de a-i salva numele de uitare, veșnicindu-l în lumea literelor, broșura aceasta cu o culegere postumă de poezii, și în loc de prefață, cu reproducerea a trei necroloage, dintre care unul fusese scris chiar de mine, a trecut cam neobservată și de critică și de public, iar numele autorului nu s'a putut situa pe linia centrală a amintirii colective. Propriu vorbind Andrei Naum n'a avut niciodată o prea mare notorietate, nici atunci când o luxoasă revistă de pe vremuri, introdusă în lumea bună, revista „Artă și Literatură Română“ îl îmbrățișase cu un

entuziasm cam afectat, îi publica poeziile la loc de onoare, anunțând chiar premiarea unora din ele...

Nici chiar atunci, când în jurul producției sale se crease de revista în chestiune un fel de „actualitate”, numele lui Andrei Naum nu străbătuse în cercuri prea întinse, provocând cel mult câteodată confuzii cu poetul academician dela Iași, Anton Naum, cu care nu era nici rudă, și nu se înrudea nici ca talent.

Răsfoiesc broșura și un val de nostalgie îmi izbește sufletul aplecat spre trecut. Strofe cunoscute, dar la care de mult nu mă mai gândisem, își închiagă din nou măr-găritarul, care sclipește în raza gândului meu întinerit. Căci a fost o vreme când o seamă de băiețandri, pătimiși de poezie, în curent cu toate publicațiile literare ale timpului, descoperiserăm și reținuserăm cu simpatie admirativă, în paginile celei mai elegante reviste, iscălitura lui Andrei Naum, dedesubtul unor poezii interesante, deși unele cam obscure, dar care ne impuneau respectul chiar fără o înțelegere deplină. Regăsesc lesne în broșură două poezioare cu poantă, una ceva mai subtilă, alta aproape didactică. Iată-le: Prima se chiamă Idealuri.

Te farmecă cerul albastru
Și mândra-i podoabă de stele
Îți umple de lacrimi privirea
Uimită de focul din ele.

Și'n visul tău ard idealuri
Senine ca blânde stele,
Ce mint cât de-aproape e cerul
Și cât de departe sunt ele...

Cealaltă ar fi poezia intitulată: Cetitor.

Cu fruntea îngropată'n palme
Pierdută ca într'un vis ușor,
Citea cu lăcomie'n cartea
Adâncului cugetător

Din când în când aluneca
Alene-o lacrimă fierbinte
Pe fața-i care surâdea
Doar cu o clipă mai 'nainte.

Deodată își închise pumnii
Și prinse tâmpile să-și strângă
Atâta de puternic, parcă
Ar fi voit să și le frângă;

Și'n pripă cartea fu cât colo:
De sigur el n'a înțeles
Vreo vorbă ori vre-un stih — și poate
Cel mai pătruns de înțeles;

Și nu știuse că de vină
Nu-i vârful muntelui râpos,
Când nu-l zărim prin pâcla sură
Cătând spre el din văi — de jos...

În sfârșit mai reproduc și o a treia bucată, de aceeași factură, dar cu tonuri de romanță mai ușoară: Amândoi,

Mult mi-e dor de bietul codru
Dar cărările-i sunt pline
De singurătăți și doine —
Dragă hai și tu cu mine:

Că răsar din plânsul doinei
Chinuri grele-atât de multe
C'ar sdrobi pe cel ce-ar prinde
Singurel s'o mai asculte...

Andrei Naum prefera totuși mai mult poezia masivă, cu tonuri sumbre și năzuinți filozofice.

Inclinând către un panteism care atribuia naturii înconjurătoare, în marile ei aspecte și izbucniri, un conținut interior identic cu acel din sufletul nostru, el zugrăvește adesea priveliști din natură, intercalând în poemele lui speculative, pasaje de descriere, câtuși de puțin banale.

Iată bunăoară frumoase versuri descriptive în poezia „La Prășilă“ din care citez un fragment:

Nălțat-au zorii boltă înaltă și senină,
În mutul câmp, ca'n templu, și umbră-i și lumină.
Dar palid, trist clipește de-o presimțire 'nvins.
Luceafărul, mărețul, străvechiul foc nestins.

La răsărit în taină, un vis ceresc s'aprinde,
Și tot mai viu adâncul văzduhului cuprinde,
Și spornic se revarsă pe urma umbrei suri
Ce pierce ca o spaimă spre negrele păduri.

Sglobii trec rândunele și 'sus, pe-albastra mare,
Plutește-alene un uliu — o cruce plutitoare.

De cele mai multe ori tablourile de natură din poezia lui Andrei Naum, după o selecție de aspecte caracteristice, se topesc curând în reflecții filosofice, care depășesc tabloul, fie c'ar vrea să-i adâncească interiorul pe care-l conține întotdeauna însuflețit, fie că dezvoltă teme mai vaste, ce păstrează cu descrierea numai o întâmplătoare legătură.

Așa, după ce în poezia „Amiaza de vară“ ne zugrăvește astfel neîndurata căldură dela prânz, ce cade albă peste lanuri:

Măreț albastra boltă își reazemă seninul
Pe zări de-argint, pe piscuri de soare aurite,
Uimit de-adâncu-i farmec, nici nu-i mai bate sânul
Văzduhului, ce-acuma în nemărginirea-i pare
Ocean de neclintită lumină arzătoare...

autorul ne îndreaptă apoi gândul către lăuntru ipotetic al elementelor care alcătuiesc priveliștea descrisă, spunându-ne:

Ah, toate-și au povestea și-s suflate în toate
Și câte nu mi-ar spune și lanul !

Sau în poezia: Marea Neagră.

Pustietate-adâncă de ape sbuciumate
Luptând în zări cu nouri, cu frunzi largi încrunțate...
Spre țărm aleargă multe din valurile-acele
Să-l sfarme, și'n neștire se sfarmă între ele,
E-o întreagă lume-acolo de sbuciumări deșarte,
Iar prin văzduh aleargă posomorîta moarte.

Desvoltările filosofice capătă adeseori un ritm de nobilă și într'aripată elocință, făcându-te să treci cu vederea unele durități neșlefuite, ca în poemul „Credința“ unde autorul ne descrie influențele demonice care au izgonit credința din suflete, lăsându-le goale și pustii. După o desvoltare, din care nu lipsesc nici elemente de erudiție istorică, poetul încheie cu următoarea tiradă, în care un joc dibaciu de cuvinte este folosit la producerea unui efect real:

O! de-ar fi iubire 'n lume doar atâta câtă nu e
Câte-ar fi din ce-s doar visuri, cine-ar ști acum să spue?
Și 'ntr'o lume de mizerii, să socoată cine-ar ști
Câtă jale varsă'n suflet — de-l îndeamnă către moarte
Câte-au fost și nu sunt astăzi și de-a-pururi n'ar mai fi,
Câte farmecă gândirea și nu sunt — și sunt departe.

Nu mai continui cu extrasele care n'au avut decât rolul de a ațâța curiozitatea lectorului, mai ales că pe măsură ce stăruiesc mai mult în răsfoirea broșurei, mă scufund parcă mai tare în lumea suvenirilor, iar autorul versurilor citate e înlocuit încetul cu încetul de făptura lui integrală, de prietenul, de omul, care a fost Andrei Naum, și care merită de asemeni să fie înfățișat.

Imi amintesc precis de seara când am făcut cunoștința lui Andrei Naum, într'un local la modă, nici prea boieresc, dar nici plebeu: în sala Edison — familiară bucureștenilor, de acum treizeci și cinci de ani — sală transformată mai târziu în teatru, iar în prezent, pare-mi-se, în local de

bancă, împrumutând nota întregului cartier, afectat de multă vreme instituțiilor bancare.

Sala Edison, înzestrată cu scenă și cu un rând de loji, avea concerte serale — cu intrarea liberă și consumația obligatorie — date de o excelentă orchestră, condusă de unul din numeroșii capelmaestri cu numele de Strauss, fie că sunt ori nu sunt realmente din neamul prestigiosului compozitor vienez.

Edisonul era bucuria noastră, o seamă de studenți, cari fără să fi avut cine știe ce venituri, nu ne luptam totuși cu mizeria, ba ne puteam îngădui mici cheltuieli dincolo de strictul necesar, și acolo, în acea sală prietenoasă ne instalam de mai multe ori pe săptămână, cu speranța că șeful de orchestră se va conforma mereu bilețelelor noastre nelipsite, în care îi scriam în formă stereotipă: „un grup de studenți entuziaști vă roagă să dați ca supliment „Ueber den Willen“, valsul la modă și suprema noastră incântare acustică, a tinerilor fără competență în muzica savantă, dar adânc îndrăgostiți pentru motivele vârstei, de muzica de dans.

Intr'o seară, un camarad al meu de facultate, mă prezintă lui Andrei Naum, așezat la o masă, într'un ungher mai retras. Am fost poftit să stau și eu, iar când am plecat, după câteva ore de conversație animată în care lăncezeala n'a găsit nicio fisură, ca să se poată strecura, ne-am despărțit cu sentimentul unei comuniuni perfecte și al unei prietenii definitive. Nu era de vârsta seriei mele, ci cu câți-va ani mai bătrân, sporiți și de o înfățișare cam bătrânicioasă, de unde a decurs mecanic ascendentul blând ce și l-a instalat asupra noastră, și care s'a tradus îndată printr'un schimb familiar de apelative ce s'au permanentizat. Noi îi ziceam: moșule, iar dânsul, nepoate!

Ne întâlneam destul de des și legăturile se strângeau tot mai tare. „Moșul“ nu contenea să dea „nepoților“ consilii, care luau câteodată chiar forme imperative. Omul acesta lipsit de orice ambiție pentru situația sa personală

— înscris de mult la facultatea de drept, lăsase examenele baltă și se mulțumea cu o modestă slujbă în biourourile Ministerului de Interne — era însă numai ambiție pentru „nepoții“ săi. Nu admitea ca vreunul să-și întârzie datoriile școlare, ori să neglijeze ocaziile pentru a se pune în evidență. Manifestările spirituale ale junilor săi prieteni le urmărea cu ochiu de părinte. Cea dintâi lucrare filosofică pe care am prezentat-o eu lui Titu Maiorescu, „Moșul“ mi-a bătut-o la mașină, la Ministerul de Interne; nu era conferință de a mea, pe la societățile studențești, la care să nu-l văd că apare și se strecoară în băncile din fund, urmărindu-mă aci cu grijă, aci cu înduioșare, pentru ca apoi, așteptând răbdător până se scurgea auditoriul, să vină întins și să-mi spue: „Ai fost bine, nepoate...“ sau: „Uite ce cred eu că mai trebuia, nepoate...“ și, mai ales, fraza tipică: „să știi că nu mă las, până nu te-oi vedea vorbind la Ateneu!“ Iar când îi reproșam — nepoții — la rândul nostru, nepăsarea sa față de propria lui situație, ne răspundea invariabil:

— Eu, ca eu, lăsați-mă pe mine... Voi să fiți harnici și să vă croiți drumul înainte.

Dar din năvala tuturor amintirilor, care se rostogolesc pe planul înclinat al memoriei, îndată ce zăgazul e dat la o parte, o întâmplare se desprinde mai vie și mai radioasă. Este drumul pe care l-am făcut împreună cu Andrei Naum la Constanța, în iarna anului 1902. Profesorul Grigore Tocilescu luase inițiativa unui mausoleu, care să adăpostească țeasta lui Mihai Viteazul, păstrată cum dădea Dumnezeu la mânăstirea Dealu. S'a gândit că studenții ținând conferințe și organizând spectacole festive în capitale de județ ar putea strânge fonduri pentru scopul urmărit. Colegul nostru Bărcăcilă — fost director la liceul din Turnu-Severin — a fost instituit de Tocilescu, șef al biuroului de recrutare... de studenți — conferențieri. Adresându-se și mie, am acceptat bucuros, dar cu două condiții. Să fiu tri-

mis la Constanța, pe care o alesesem dintre capitale ca să văd odată marea, pe care nu o cunoscusem încă decât din pictură sau din povestiri. Iar a doua condiție, să mi se lase libera alegere a studentului însoțitor (se trimetea în fiecare județ un conferențiar cu un auxiliar) fără să știu chiar dela început că, în urma dorinței lui exprese, eu îl voi alege pe moșul Naum, care cu toate că nu dăduse de mult examene, până atunci scăpase neexmatriculat).

Intr-o dimineață geroasă, pe un întunerec ca la miezul nopții, am plecat amândoi spre Constanța, într'un vagon de clasa III-a, destul de prost încălzit. El mai fusese la mare și mă asigura de măreția priveliștii care nu se aseamănă cu nimic altceva. Mă mai informase că marea se vede chiar mai înainte de sosirea în Constanța, așa că de cum trecurăm podul dela Cerna Voda, înaintând în sterpele ținuturi dobrogene, stăteam cu ochii ținți pe fereastră, să văd cu o clipă mai de vreme, ceea ce constituia pentru mine atracția principală a călătoriei.

Incepusem a fi nerăbdător, plictisit de peisajele terne, cu dealuri golașe și monotone. Dela un timp alte dealuri se anunțau la orizont, albastrite din cauza depărtării.

— Mai e mult până se vede Marea... îl întrebai pe „Moșul“, impacientat.

El veni domol la fereastră, examinează situația și-mi spuse foarte serios:

— Nu mai e mult, marea o să se vadă, îndată ce vom trece dealurile acelea din fund! Văzându-mă că primesc în-gerește explicația, „Moșul“ pufni sguduindu-se de răs.

— Nepoate, nepoate, nu vezi că ai căzut în cursă... Dealurile acelea albastre nu sunt dealuri, mă... E marea...

Rușinat a trebuit să-mi mărturisesc păcăleala și să constat că dunga albastră avea creasta prea rectilinie, ca să fie un șir de dealuri, așa precum crezusem în iluzia mea ignorantă...

Nu este locul să istorisesc în amănunte, peripecțiile celor trei zile, în care s'a pregătit și efectuat serbarea, în al cărei centru urma să fie conferința mea despre Mihai Viteazul. În afară de ziua din urmă, când eu aveam firește rolul cel mai de răspundere, în tot restul timpului, „moșul“ a fost acela care s'a sbătut mai mult. Convins că trebuie să fiu menajat până la maximum, pentru ca să încheg o conferință cât mai serioasă și cu cât mai multe efecte oratorice, și-a luat asupra-și întreaga salahorie a organizării.

— Tu odihnește-te acasă... îmi zicea el regulat... sau plimbă-te la țarm... Celelalte le aranjez eu...

M'am folosit din larg de această împărțeală a muncii, care îmi lăsa și libertatea gândului și puțința șederii îndelungi în preajma mării, pe care în sfârșit o contemplam aievea...

Cam la ora mesei îl vedeam sosind, cam obosit, dar cu privirea zâmbitoare.

— Vestea bună, nepoate. Prefectura ne cumpără bilete și ne stă la dispoziție. Primăria plătește și întreținerea noastră în Constanța, ca să n'o mai deducem din încasări. Am tocmit afișele care se plătesc la sfârșit...

Iar în preziua festivității, se întoarse din zilnica lui cutreerare, cu vestea cea mai piramidală.

— Mă nepoate, îmi strigă dânsul, odată cu deschiderea vulcanică a ușei, eu aveam aicea doi prieteni buni, doi scriitori, pe Ion Adam, nuvelistul, și pe Petre Vulcan, un macedonean plin de avânt, deși săracul biurocrat ca și mine, nu la Minister, dar aci la Prefectură. Am dat de amândoi... Adam e mai moale, dar celalt s'a pus la dispoziția noastră. Și o să fie lată. Ne-a făcut el programul:

Măine dimineață procesiune pe străzi cu muzica regimentului în frunte; la statuia lui Ovidiu ține dânsul un discurs ocazional. Apoi mergem la Catedrală... Înțelegi tu, se răscolește tot orașul și se face atmosferă; după prânz la conferință o să avem sala plină.

...Și adevărat, a doua zi ne-am sculat dis-de-diminează și la locul stabilit mai dinainte am găsit muzica militară. Ne-am încolonat și am pornit cu „Deșteaptă-te Române“ pe arterele principale ale orașului, atrăgând puțină lume în convoi, și nu tocmai de excelentă calitate, dar scoțând la ferestre destule capete somnoroase, trezite de muzica alămurilor sonore. „Moșul“ își mușca nervos mustața, ca omul care visase un alai de altă amploare. Dar necazul i s'a risipit la Catedrală, unde l-am împins să rostească o cuvântare din amvon, și unde o inspirație oratorică în care n'am fi crezut nimeni, și poate el și mai puțin, s'a tradus în cadența unor cuvinte frumoase, care au curs înviorător pe capetele asistenței, simultan c'o revărsare de raze a soarelui de iarnă, grăbit apoi să reentre în ascunzătoarea lui de nori...

Buna dispoziție a desinteresatului meu prieten a sporit și mai tare, după amiază la festival, când aplauzele care au întrerupt și încheiat conferința mea, îi dăduseră o încântare agitată, ce nu l-a părăsit vreo câteva săptămâni, căci nu mai contenea la București să povestească tuturor cunoscuților, impresia pe care o lăsasem în Constanța și pentru care dânsul se punea garant.

Lipsit complet de ambiție pentru a urca treptele mai înalte ale unei cariere, în schimb Andrei Naum avea o mare slăbiciune pentru gradele militare. Era ofițer de rezervă, și răspundea zelos tuturor chemărilor la manevră, pentru a fi avansat la vreme. La epoca aceea era locotenent și întâmpinându-mă într-o toamnă în uniformă îmi spuse:

— Să știi, nepoate, că nu mă las până n'oi purta epoletii înghețați... vreau să ajung maior.

Omul acesta, fără de nimica marțial în ținuta-i pururea modestă, purta o râvnă specială poziției sale militare, el care nu avea nicio deșertăciune pentru cariera lui de toate zilele.

58644/10 = 0144985

Era poate o tainică înștiințare că destinul său e legat de uniforma militară și de calitatea cetățenească de apărător al patriei primejduite.

În războiul de întregire, Andrei Naum, căpitan de infanterie, a luat parte în fruntea unității sale, la crâncenele lupte de apărare a pământului național. În Dobrogea, a fost rănit, în Muntenia, rănit a doua oară, dar vindecat la trup și neștirbit la suflet, s'a reîntors curajos la aspra datorie a frontului. Însă abnegației sale obișnuite i se cerea acum o jertfă mai mare. Eroica rezistență de la Mărășești nu se putea înfăptui fără groaznice hecatombe. Printre cei căzuți în epica încăerare, în furnalul unde se poleia din nou mândria țării, a fost și Căpitanul Andrei Naum.

Și mi-l închipuiesc, potrivit cu ceea ce știu despre dânsul dintr'o îndelungă și strânsă cunoștință, mi-l închipuiesc pe bietul Andrei, căzut pe câmpul de unde nu era să se mai scoale vreodată, strigând camarazilor săi de arme, care se vor fi repezit să-l ajute, varianta unei fraze, la el așa de curentă: „Eu, ca eu! Lăsați-mă pe mine. Voi vedeți-vă de lucru, nu slăbiți îndârjirea, tot înainte“!

I. PETROVICI

*Penser... Seul dans la nuit sibylline frémir!
Etre pareil au feu, pur, subtil et vivace;
Et respirant l' Idée errante dans l'espace,
Sentir, ainsi qu'un dieu, son front mortel grandir.*

*Ordonner à son sang héroïque d'agir;
Quitter ses vanités pauvres, clinquant et crasse;
Et revêtant l'orgueil, claire et bonne cuirasse,
D'un élan ivre au seuil de l'infini surgir!*

*Sentir passer en soi, comme une onde ruisselle
Le flot mélodieux de l'âme universelle,
Entendre dans son coeur le ciel même qui bat...*

ALBERT SAMAIN

TRISTETE

Flori mirositoare, pasări cântătoare,
Când va fi să vie, blând întâmpinați-l;
Dar nu fiți voioase — nu-i intrați în suflet,
Ci lăsați-l singur, singurel lăsați-l!

Cine-ar sta s'asculte câte fu s'audă
Dela ciripirea dulce a'ntâlnirii
Celei depe urmă! — De pe chipu-i searbăd
Scuturată-i toată toamna fericirii.

Iarnă grea pătruns-a, pe furiș, în suflet,
Și cu ea și moartea, împărțindu-și prada:
Lacrămile-i limpezi. Verdele speranței
Mut acum și rece și-alb e ca zăpada.

Pasări, flori, tovarăși veselei dumbrave,
Dragii lui prieteni de odinioară,
Să-l lăsați să treacă neluând-aminte
Că el singur numai nu e'n primăvară.

IDEALURI

Te farmecă cerul albastru,
Și mândra-i podoabă de stele
Îți umple de lacrimi privirea
Uimită de focul din ele.

Și'n visul tău ard idealuri
Senine ca blânde stele
Ce mint cât de aproape e cerul
Și cât de departe sânt ele...

E ACELAȘI FARMECUL

E-acelaș farmecul povestii sfinte,
Deapururea rostită de izvoare,
Și tot mai grea și mai omorâtoare
E jalea doinelor — de când țin minte.

— Vezi, par'că numai vremi de mai'nainte
Răsar din îngânarea uimitoare
A undelor: în șoapta lor, ce clare
Iți picură aducerile-aminte !

Dar, câtă jale'n inimi nu trezește
Și câte visuri sfinte nu stârnește
Un plâns de doină, adiindu-l vântul.

Și-i dureros că visurile-o clipă
De mai durează, se și sting în pripă,
Că'n suflet nasc și tot el li-i mormântul !

PANA ATUNCI

Când doamna bolții sfinte se'nalță de pe munte,
Sporind singurătatea stăpână'n stânci cărunte,
Și'n iarbă stropi de rouă-dulci ochi plângând vre-un dor
Clipesc în tremurarea privirii stelelor;

De sus, plutind ușoară pe-oceanul de lumină,
Ce lin coboară'n lume o liniște, senină
Ca'ndemnul ascultării când totu-i măreție
Și-ascultă însuși cerul ascunsa armonie.

Cum murmură'n strâmtoare izvoarele în ropot!
Blând, undulând ca unda, un dangăt rar de clopot
Se pierde'n văi, departe, încet, încet, și-apune
Ca glasul unui schimnic pierdut în rugăciune.

Târziu, pornesc din culme suspine lungi de bucium:
Ce dor mai pleacă'n lume, ce inimă în zbucium
Mai turbură'mpietrita tăcere-a munților?
O, câtor doruri graiul e prea ne'ncăpător!

Lin, trece-un freamăt dulce prin frunze fluturate,
Și'n tremur blânde raze sfioase, cad pe-uitate
Cărări pierdute'n umbra pădurii 'n pace sfântă;
Veniți, veniți de grabă: privighetoarea cântă!...

Te-afunzi mereu, o suflet, în visele senine,
În blânda mângâiere a freamătelor line,
În nopți cu lună, plină de-al clopotului glas;
Drept stavilă durerii atât ți-a mai rămas?

Și nu-i pe lume nimeni, cu zâmbetu-i blajin,
Senin să te înalțe în haosul senin,
Privindu-ți printre lacrimi, cu șoapta dulcii guri
Să-ți mângâie auzul ca freamătu'n păduri?

Cum te'nălțai odată spre cer, înduișat !
Dar rugii tale singur aripile-ai tăiat;
Și, totuși, deslușindu-ți o cârmă în tot zborul,
Ți-i greu să crezi că-i *nimeni* atotcârmuitorul.

Cobori pe nesimțite în cripta vremilor;
Cu drag te-ai da pe tine să'nvii vieța lor,
Dar, presimțind netraiul pe-o lume de străini,
Plângând pornești, o suflet, din sfintele ruini!

Rătăcitor deapururi te-ademeneste-o șoaptă
Ce-ți prevestește-o lume mai blândă, ori mai dreaptă,
Va răsări lumina vretinei lumi de-acele,
Când toți vor înțelege iubirea dintre stele...

Dar, pân'atunci, te-afundă în visul tău senin;
Că nu-i pe lume nimeni, cu zâmbetu-i blajin
Senin să te înalțe, cu șoapta dulcii guri
Să-ți mângâie auzul ca freamătu'n păduri!

STANCA

Izvorul, veșnic ne-adormit
In noaptea lui adâncă,
Sub fruntea stâncii-a răsărit
Săpându-și drum prin stâncă.

Curg picuri albei împietriti
Și par mărgăritare;
Dar însetatelor priviri
Ca lacrima de clare.

Se rumpe stânca nesimțit
Ca'n farmecul tăcerii
O inimă care-a'mpietrit
In căile durerii.

PARAUL

Sălbatec coboară din munți
Născutul atâtor izvoare;
Iar liniștea văilor moare
Cu geamăt în codrii cărunți.

Aleargă pe văi, dând pe brânci;
Prin vaduri, spumând de mânie;
Iar umerii spre-alba câmpie
Duc lacrima mutelor stânci.

Să dea Dumnezeu să n'ajungi
Să tremuri, în față-i ca plopii,
Ca salcia laș să te-appropii.
Pletoasa cu degete lungi

Smerită-l desmiardă, și-ascuți
Ce drag i-ar mai fi să-i rămâie?
Să știi că pe unii-i mângâie
Durerile celor mai mulți.

Dar pleacă spre zărilor-adânci,
Prin câmpul, uimit, singuratec,
Ce-ascultă și cântul sălbatec
Și plânsul tăcutelor stânci...

MAREA

Puteri, ce'n lume-au răsărit
Săpând prin stâncă drum pierzării,
Și-al stâncii plâns înăbușit
Le'ncap adâncurile mării.

Pădurei dragi, cu-auzul viu,
Se plânge valea'nflorată;
Iar marea'și plânge în pustiu
Singurătatea-i zbuciumată.

Din clocotul furtunii bat
In largul țărm, pe întrecute,
Puteri ce'n munți au sfărâmat,
Pe nesimțite, stânci tăcute.

Sălbatec vaer e aci
Și'n înălțimi cumplită larmă,
De par'că marea va pieri
Și'ntunecatul cer se sfarmă...

Târziu, zâmbiri din înălțimi
Străbat sfioase noaptea mării;
Și-acum, în ochi adânc senini,
Scântee mândrul domn al zării.

Lungi lănci pătrund străfulgerând;
Greu geme negrul chin din mare;
Fug norii, fug: vin săgetând,
Sosesc cereștile popoare.

Lumina 'naltului senin
Inundă noaptea zbuciumării,
Și tot mai rar și tot mai lin
Se sbate albul sân al mării...

*Ah, mon amour! peux-tu avec le Destin et moi conspirer
pour étreindre tout entière cette triste Image des Choses?
Le pourrons-nous sans la déchirer — et puis,
pour la pétrir à nouveau plus près du Désir de notre Cœur.*

OMAR KHEY YANS

(Les Rubàiyât trad. Th. Eustache Lascaris).

CREDINȚA

Prin posomorâte veacuri coboriși din soare-ușoară,
Să scânteie în inimi farmec dulce vieții omenirii,
Cum prin nopți scântee'n lună o lumină ce coboară
Lin din soare — tremurându-și farmecu'n splendoarea firii;
Și te-ai stins simțirii, rază, și te-ai dus în ceruri iar
Când nu-s inimi să se'nalțe pân'la tine; multe ginți
Vor cânta plângând prin veacuri triste-un cânt străin și-amar
Pe ruina farmecului sfânt al vechilor credinți.

Nori întunecați aleargă dând pe brânci, ca să robească
Bolta cerului albastru; cete negre, ce se'nchină
Demonului morții negre, vin pe Indra. să-l sdrobească:
Bunul Indra, dătătorul de vieață și lumină...
Ingrozit învinețește 'ntreg văzduhul; peste fire,
Clătinându-și aripile, încruntată moartea trece:
Stânca se prăvale, 'n vale se zbat codrii în neștire,
Iar oceanul se frământă sub al morții suflu rece.

Arya, cu spaima'n suflet și cu pletele în vânt,
Ingenunche și aprinde focul jertfii ce străbate
Pân'la Indra, ajutându-i; și, din slavă, zeul sfânt
Cu săgeți de foc străpunge oștile întunecate;
Urlă Demonul, se sbate și văzduhul și pământul,
Oastea-i plânge... Și în rugă Arya se însenină,

Iar strălucitor s'arată, printre nouri, blândul, sfântul
Indra, Indra dătătorul de viață și lumină...

Aryane, Aryane, unde-i Indra? — L-ai uitat.
Ai uitat să-ți pleci genunchii; sufletul tău nu mai știe
Să se'nalțe pe-ale rugii aripi albe; 'nduișat,
Către Domnul bunătății și Stăpânul de vecie...
Cum uitat-ai, omenire, pe-unul sfânt și dătătorul
De viață, ridicându-ți rugătoare ochii tăi
Spre vre-o barbară Astarte, spre Moloch îngrozitorul?
Cum o inimă 'ncăput-a un popor întreg de zei?
Un popor întreg de zei falși lanț robitelor popoare,
Și o pătimase ceată de demonici farisei...
Cum s'ar fi pătruns, Isuse, de-al tău gând și sfânt și mare
Cărturari ce'n al lor suflet se găseau numai pe ei?

„Iartă-i, Doamne“... Ah, străpuns-a vinovatul făr'de vină
Pieptul ce purtase'n lume mântuirea omenirii
Și iubirea tuturor; se stinse-a soarelui lumină:
Moartea vrut-a să cuprindă orizontul larg al firii.

Ci s'a îndurat stăpânul firii, și ne'ndurătoarei
Omeniri dădu iertare: raza sfântă și a ei
Mângâiere'nălțătoare-și zdrobirea'ngrozitoarei
Cete de tirani nemernici și-a cohortelor de zei...

Arany slăvește'n imnuri pe Atila fratricidul;
In cântări dulci, împletite din tremurătoare stele
Și'ngânări de ape, cântă trubadurii pe avidul
Și trufașul castelan. V'ați târât robi prin castele
Și-ați mințit atâtea veacuri și v'ați răs de partea voastră
Ruptă din dumnezeire — darul sfânt și făr'de preț,
Trubaduri. — Cântarea voastră și frumoasă-i și măiastră,
Dar mințit-ați omenirea pentr'un post de cântăreț.
Voi, în tremur blând de stele, ați cântat tremurătoare
Gene lungi de castelană; spada înroșită'n sânge

Ați slăvit-o'n cântul vostru mai presus de sfântul soare...
Sus, pe boltă, de când lumea și pământul, dornic plânge
Ne'nțeleasă o iubire; trubadurii, de-o citise
Deslușit în ochii nopții, cum n'au spus-o tuturor?

Ah, pe rug Savonarola moare: lumea prea iubise;
În șivoiu de sânge pierе lumea castelanilor.
Urgisiții ridicat-au baricăzi, și-a curs pe drum
Vieața celor tari — pâraie pe sub ochii Sfântului;
Au reînviat stăpânii; lumea robilor de-acum
Și vrășmașe celor tari și străină Domnului.

Mă'ngrozesc gândind că poate în vre-o vreme viitoare,
Templul sfânt, ce'n mii de veacuri și din inimi mai curate
S'a'nălțat pe-o temelie de povești mângâietoare,
S'ar surpa; și, făr'de inimi, făr'de suflete, turbate,
Neamurile urgisite vor căta prin bălți de sânge
Să re'nvie mângâierea secolilor de nevoi,
Floarea morții,—răzbunarea. Oh, simt sufletul că-mi plânge
Plâns amar, închipuindu-și zorii zilei de apoi.

Treci vieața prin pustiul deznădejdiei arzătoare,
Și părerile-de-rău doar mai țin sufletului umbră;
Treci cu genele plecate, — bucuria răzătoare
Primăvara-i făr'de farmec și albastra boltă-i sumbră;
Și'nsetat de-o nouă viață, sufletul, pe nesimțite,
Către alte țarmuri zboară; și i-e greu, că știe bine
Că nu sînt, că-aici e *totul*: freamăt lin, lunci înverzite,
Pomi în floare, dulci izvoare... Cine le'nțelege? Cine?
Tu, în *tot*, în armonia sfântă și înălțătoare,
Vezi un sfinx pierdut de gânduri în pustiul vieții tale;
Și-i atâta măreție, cât nu sînt de'ncăpătoare
Vorbele, cât n'o pricepe lumea simțurilor tale...
Să-ți simți sufletul și'n alții și în tine'ntreaga viață:
Prin etern pustiu n'ai plânge, și'ntr'o mare de-armonie

Tu vei trece când pași-vei lin al morții prag de ghiață;
Te-ai simți trăind și'n alții și trăind pe veșnicie.

Omenire, omenire scumpă, nu prin falanstere
Vei ajunge țărnul vesel al vieții dulci, visate;
Și poveștile antice cu-a lor sfântă mângâiere
Sînt străine sufletelor-Domnului înstrăinate.

O, de-ar fi iubirea'n lume doar atîta cîtă nu e,
Câte-ar fi din ce-s doar visuri, cine-ar ști acum să spuie?
Și'ntr'o lume de mizerii, să socoată cine-ar ști
Cîtă jale varsă'n suflet de-l îndrumă către moarte
Câte au fost și nu sunt astăzi și de-apururi n'or mai fi,
Câte farmecă gîndirea și nu sunt — și sunt departe. .

MAMA

În tremurul luminii sfinte
A candeliei, șoptind smerită
Se roagă'ndurerata mamă
Fecioarei cea de veci slăvită:

„E blând și-i singur, prin străini;
O, Maică, ia-l în sfânta-ți pază !“
În fața umedei priviri
Icoana se'nveșmântă'n rază...

Și nu știu cine'mi spune 'ncet
Ca într'un graiu pătruns de teamă
Că-s prin străini și eu, stârnind
Durerea rugii tale, mamă.

AMANDOI

Mult mi-i dor de bietul codru;
Dar cărările-i sînt pline
De singurătăți și doine;
Dragă, hai și tu cu mine:

Că răsar din plînsul doinei
Chinuri grele-atît de multe,
C'ar zdrobi pe cel ce-ar prinde
Singurel s'o mai asculte. . .

*Et le grand sanglot des choses
Roule sans fin répesanté,
A travers les apothéoses
Des sphères fraîchement écloses
Aux échos de l'Éternité.*

Jules Laforgue
(Le sanglot de la terre)

IUBIRE

I

Te'nalți în lumile senine,
În slăvi adânci adânc te-afunzi,
De viața lor să te pătrunzi,
O, suflet ars de-un dor de bine!

Acolo sânt dulci mângâieri
De armonii rătăcitoare
Cu albe-aripi fluturătoare,
Prin zări mai largi, pe adieri.

Plutind în vis legănător,
Asculți, — uitându-te pe tine,
Cântarea lumilor senine,
O, suflet blând, rătăcitor!

Și-acum îmi stai nemângâiat;
Ce-a fost: un vis, un vis ce minte,
Ori imnul armoniei sfinte?
Ce-a fost? Prin slăvi ce-ai ascultat?

Indurerat, acum te frângi,
Plângându-mi plânsul tuturor;
Și plânsul e mângâietor:
Plângi, suflet singuratec, plângi...

Nu știu: ursita tuturor
E-un searbăd traiu de suferinți
Cu ochii'n lacrimi fierbinți,
Cu suflet dat durerilor?

Tu dibui veșnic pe'ntuneric,
Și'n setea de lumină, legi
Seninul rost al vieții 'ntregi
De-un vis întunecat, himeric;

Acolo armonii îngână
Duiosul imn sfânt al iubirii
Vieța'ntregei vieți a firii,
Și-a sufletului meu stăpână;

Suspin e-aici ori-ce cuvânt...
O, cine-ar revărsa'n cuvinte
Pe inimi liniște, pe minte
Repaosul senin și sfânt!

Din lumea'n haos sprijinită
De nepătrunse adâncimi
Și ne'nțelese înălțimi,
Desprinde-te, și, strălucită,

Cerească lumină,
Din lumea senină
Coboară, coboară,
In lumea amară!

II

O, ideal, etern urzit
Din visuri, tot m'ademenеști,
Și cât îmi pari de negrăit,
Și cât de sfânt și mândru ești!

Dar cum de mă deștept privind
Cum nouri albi, pe căi albastre,
Se tot distramă, zugrăvind
Icoana visurilor noastre;

Ca sufletului, tânguios
Să-i plâng la căpătăiu acum:
Aleanul visului frumos,
Cum geme frânt, zvârlit în drum!

Și totuși, par'c'ar fi trăind
Pe-aici răsfrânger de lumine
Din altă lume, deslușind
Inălțătoare căi spre tine.

Albaștrii munți, din depărtări,
In șiruri lungi, pe-a vremii undă,
Priviri îndreaptă să pătrundă
Adâncul nepătrunsei zări.

III

Frivirile, — în poarta ceții
Din zări, bătând atât de des,
Ce vor? · Vieții înțeleș?
Izvorul nēnțeleș al vieții?...

Și-aci livada toată'n floare;
De-adoarme'n plânsul unui cânt
Adus de-albine pe pământ,
Visează'n dulce dezmierdare;

Și'n visul din livadă, ei,
Pășind alene, făr'de țintă,
Și flori — cărarea să li-o mintă,
Și-s numai singuri — singurel...

Copii cuminți, rătăcitori,
Când soarele în zări se stinge,
Un gând de despărțire plânge:
Cum mângâia-l-ați până'n zori!

Se pierd din ochi... Ce imn duios,
Ce blânde îngânări de ape,
I-apropie atât de-aproape
Cu-obrajii rumeni, ochi'n jos!

IV

Se uită bolțile senine
In fața undei liniștite,
Punând adâncuri nesfârșite
In visătoare ape line;

Se pleacă salcia pletoasă
In jocul vântului de seară,
De înfioară unda clară
Cu blânde-atingeri mângâioase,

O, dulci mai sînt și-obrajii moi
Arzând în focul dulcii guri
Când din apus, peste păduri,
Se uită soarele'napoi!

Iar culmile din depărtări
Se uită lung, neștiutoare
De visul din livada'n floare,
Adâncul nepătrunsei zări...

V

Ce mândru coborî blajinul soare
In zarea'nflăcărată — să se stingă;
Schimbând apusu'n rug, pe care moare
Senin Apostolul — făr' să se plângă!

Ce'ndurător se mai uita spre lume!
Din stinsu-i, răsări — în umbră serii
Lumină'n culmi, iar în păduri cernite
Mângâietorul farmec al tăcerii...

Acum, rătăcitori pe bolta sfântă,
Dulci ochi înlăcrămați clipesc într'una,
Și cântătorii dorurilor cântă
In pacea din păduri, și plânge luna.

Din vad se'naltă lin o tânguire
Duioasă ca o rugă'n clipe sfinte,
Și note dulci de doină'n aiurire
Vin blând — precum iluzii mai'nainte;

Iar tu ascuți pierdut și plângi — și doară
Ai tăi trăiesc. Plângi, sufletul te'mbie,
Căci împrejurii farmec sfânt coboară,
Și-i singurel — și-atâta măreție!

VI

O, de sânt sufletele noastre
Instrăinate prin gândiri,
Ard toate'n flăcările sfinte
Ale aceleiași iubiri.

Și, de vom fi pe când tot alte
Gândiri în suflete s'or cerne,
Stingându-se iubirea'n lume
Pustiul vieții s'ar așterne.

Dar, suferințele se curmă
De te înalți și de rămâi
In mândrul vieții vis dintâiu
In viața visului din urmă...

SPRE VARFUL CU DOR

„O, Arghire, lungă cale“...

„...Bătrânii ne mai povestiră
Că'n vremi umbrite de-ani ca frunza, în preajmă munți
[nu se'nălțau;
Da'ntr'un amurg veni o fată cântând așa, că de-auziră
Și munții-au alergat s'asculte, și toți cu toții 'ncremeniră
Pierduți — așa cum ascultau“.

„De-un dor cânta, de-un dor ce'nfrânge;
De-un vis, de-un Făt, spuneau moșnegii, frumos-nu-i
[fie dediochi!
Și'n urmă, prinse-a plânge 'ntr'una, și uneori atâta plânge
Că însuși mândrul soare 'n juru-i hlamida-i grea de nori
[își strânge
Punându-și mâinile la ochi“...

— Tăceți, păduri tăceți că vine;
Amare tânguiri se 'naltă și cad sfărâmându-se de stânci;
'Tăceți!... Cu plete valuri — valuri aleargă printre
[lungi suspine;
'Tăceți!... Tăceți!... Și-acum, lin vine, și'n ochii-i
[bolțile senine
Se uită lung — ca'n unde adânci!...

Ah, nu mi-i ea visata zână!
Duiosă Prahovă, în drumu-ți rătăcitor prin mândrii munți,
N'ai auzit de o fecioară — a dorurilor dulci regină?
E dulce ca iubirea sfântă privirea-i blândă și-i senină
Ca gândul netedelor frunți.

O caut de-o vieață'ntreagă,
Și nimeni, nimeni nu o știe pe unde-o fi, de-a fost cândva
Pe mări, pe mute bărăgane, în ceata norilor pribeagă!
Prin draga lume, — lumea'ntreagă, — că'ntreaga lume
[imi e dragă,
Dar gândul, gândul mi-i la ea !

Când dorul prinde să mă'nfrângă,
Mi-o chiamă visuri dulci; dulci visuri de ce nu-mi stră-
[străjuiți mereu!
Ci mă deștept, și crunt mă arde ceva, colea sub coasta stângă,
M'apasă nemilos pustiul și prinde inima să-mi plângă
Și par'că nu mai sânt al meu !

Ce blestem a mai fost să fie;
Din iadurile încruntate ce inger blând l-o mai fi scos,
De-mi arde sufletul în dorul acelei ce nici nu mă știe,
Trecându-mi clipa vieții-asemeni fecioarei ce de-o veșnicie
Și-așteaptă dragul Făt-Frumos!...

O, Prahovă, tu plângi!.. Ce lină
Coboară mângâioasa noapte; cum plânge freamătu'n păduri
Acum suspin'-adânc frunzișul, și-acum de-un cânt
[pădurea-i plină:
E plânsul tău, doinindu-l nimfe, suspinul tău, — și-a-
[dânc suspină
Doinirea'n frunze-a mii de guri;

Dar dorul meu cine mi-l știe?...
Se tânguie-un caval pe vale, iar luna'n culme răsărind

De cine-o 'ntrebi cu ochii umezi, surâzători de bucurie?
Și-ascultă, dus, ciobanul lunii a freamătului duiosie,
Iar stelele răsar clipind...

Și luna 'și caută alesul
Și soarele și toate'n lume, ard toate'ntr'un acelaș dor;
Iar vieța par'că-i doar prilejul de a-l pătrunde-ne'nțelesul,
Și-l simți... Ah, cine înfrăți-mi-ar străinul dor cu înțelesul
Din sufletele tuturilor?

Mă duc de-acum; rămâi cu bine!
Mă duc pe'nalții munți ce reazăm'pe umeri cerul luminos;
Mă duc să-mi caut dulcea zână — a dorurilor dulci regină:
O, cântul ei mișcar'-ar munții și-ar spulbera neagra hodină
Din sufletul lui Făt-Frumos!

. , , , , , , , .
Ard stele mii-de-mii și nu mi-i,
Arghire, dulce-a lor văpaie ca mândrul dorul tău străin;
De mult, lăsând pustiu-acasă și'n lacrămi bătrânețea mumii,
Plecași să-ți cauți și în lume și peste marginile lumii
Mireasa gândului senin.

Arghir!... De-a gândului mireasă
Rămasu-mi-a să'ntreb vulturii — îndrăgitorii slăvilor,
Să'ntreb și cele patru vânturi și'nalta boltă luminoasă,
Să'ntreb, să'ntreb și-adânca, mândra durere mută,
[ne'nțeleasă
Povestea Vârfului cu-Dor...

AMIAZA DE VARA

Măreț albastra boltă își reazimă seninul
Pe zări de-argint, pe piscuri de soare aurite;
Uimit de-adâncu-i farmec, nici nu-i mai bate sânul
Văzduhului, ce-acuma 'n nemărginirea-i, pare
Ocean de neclintită lumină arzătoare.

Un colț de nor se'nalță din fund pustiu de zare,
Dar se distramă 'n râvna seninului albastru
Și'ncet-încet se stinge; din stinsu-i, clar răsare
Povestea dureroasă sfârșită 'ncetinel
Pe sub priviri albastre — de-un suflet singurel.

Ah, toate-și au povestea și-s suflete în toate;
Și câte nu mi-ar spune și lanul! Însă fața-i,
În jocuri de năluce, zburdalnic o străbate,
Sclipind, un râu de pară; iar lanul amuțește
Incremenind, și par'că de-o groază 'ngălbenește.

Pierduta-i apă gârla în vaduri dese și plânge;
În slavă se rotește nepăsător un uliu,
Mișcând alene — aripa — și-i ars de-un dor de sânge. .
O, suflet, tot de alte dorinți pătrunse-s toate,
Și-i greu, și tu ești altfel... și-i tot singurătate!...

PANDARUL

In'naltul porumb dinspre luncă
Pândarul aşteaptă 'ncruntat
Şi ochii-i văpae aruncă
Spre-o tindă din sat

In zări, un hulub se iveşte,
Ca solul de pace grăbind;
Şi-i flutur'aripa şi creşte
Intr'una, sclipind.

Vestirea-i de-ar şti-o pândarul!
Dar, fulger, s'arată în minte-i
In ţandări fereastra, tâlharul
In trăsnetul flintei.

De-ar şti câte'n şoaptă uşoară
Porumbul într'una i-a spus! —
Că soarele-află şi coboară
In pace spre-apus ...

Dar, uite-o: grăbită încuie
Un lacăt la tinda deşartă,
Şi-acum se înalţă să puie
Şi gânjul la poartă.

Și-o ia spre porumb, mlădioasă, —
Iar soarele intră în nori;
„A, câinele, câinele! Lasă,
Așteaptă 'n răzor?“

„Ii, popândeț, te fac țintă!“
Și fuge luat ca de Iele,
Și pierе — cu stânga pe flintă,
Cu dreapta pe-oțele...

Un fulger sclipește'n răsfrângeri
Sub cruntele norilor frunți;
Străfulgeră vânățul fulger
Al ochilor crunți:

Pândarul la pândă...
Dar cine,
Ușoară ca vântul ce-adie,
I-acoperă ochii?
„Ghici, cine-i?“
Hei, cine să fie!...

Se zbate în râset porumbul,
Stejarul, și-obrajii aprinși
Surâd — ca lumina din câmpul
De nouri învinși.

DESTAINUIRE

I

O casă veche și curată,
Pierdută după pomi în floare;
Și dă în asfințit de soare;
Iar pe sub pomi, visând, o fată.

Am mai văzut-o eu cândva,
Și par'că știu și cum o chiamă:
Atunci, de ce să-mi fie teamă
Și să nu trec pe lângă ea?

De, mă zări; acum ce vrei?
Și, rezimată'n mâna dreaptă
De-un vișin, par'că se așteaptă
Măcar să trec prin fața ei...

Era să trec; dar ochii ei
Prea dulci erau; și pomii'n floare,
Și cântec de privighetoare,
Și noi atât de singurei...

II

Departe, bătrânul Bucegiu către ceruri
Cucernic înalt'—ale culmilor stânci;
Un schimnic în rugă; — iar râul îi spune
Povestea,

Trecând către zările — adânci.

Un chiot! . . . Lung haue-adâncul pădurii.
In vale, prin rariști, surâde-o cărare
Cătând către culme; iar valea-și pătrunde
Podoaba

De-o liniște tremurătoare.

Cules-a voinicul o mână de-alune,
Pierzându-și privirea mereu spre cărare;
Acum, de ne-astâmpăr, mai zice din frunză
O doină;

Și-i umbră în crâng și-i răcoare . . .

In ramă de frunze răsare copila,
Și-i mândră, de-ai crede că toate o cer
Stăpână pe farmecul visului văii
Ce-adoarme

In paza seninului cer . . .

Pe-aici e o dragoste sfântă, senină,—
Tu, râule, spune-o pe unde vei trece, —
Și culmi aurite și codrii și zare
Adâncă

Și... lacrimi ochii'mi să'nece...

III

Râzi, codrule!...
Dar ne știam de mai'nainte;
Vezi, ea — de mine — se sfia,
 Și eu de ea,
Dar ochii-i... Mi-ard adânc în minte,
Cum printre nori -- clipind — o stea...
 Iubita mea!

De mult, de mult,
Intr'un amurg — cin'mă'ndemnase?
Nu știu de ce'o'ntrebaiu, așa,
 Cum o chema?
Amurgul se împurpurase,
Un stol, în frunze, ciripea...
 Iubita mea!

N'a zis nimic!
Și-i mult de-atunci, și toamna vine,
Pustiul vine, jalea grea...
 Podoaba ta...
O, codrule, tu plângi, străine!
Taci, las' c'o să mai vie ea...
 Iubita mea!

IV

Pe după'nalți brazi ai culmii
Se lasă soarele'n apus:
Intunecată ca uitarea
Scoboară umbră grea — de sus.

'Negresc potecile — pe coastă;
Alunii par sălbăticiuni;
Iar vântul — par'c'adie 'n vale
Suspînul unei rugăciuni

Ce-o'ngână codrul, toate-o'ngână
Pe când tristețea-i, nesimțit,
S'apropie'nălțându-mi ochii
Și brațele spre răsărit...

V

Pe-ale grădinii dragi ruine
Trist plânge toamna'ntârziată;
Copaci cu frunza'nlăcrămată
Se uită'nduioşați la mine.

Și-aminte de le iau mai bine,
Plec genele înrouate:
E'n toate-acelaș dor și toate
La tine se gândesc, la tine!

Frunzișul tăinue suspine,
Și alba floare piere-uitată
E-o toamn'atât de'ndurerată
Și nici un semn de vreme senine.

S'abate vântul să suspine
Sub ramuri triste, 'nduioșate;
Iar toamna plânge, pe când toate
Se sting în dorul lor de tine...

VI

In toamna codrului pustiu
Foi smulse-și leagănă durerea;
Atât de triste, ce dor viu
Le mai întârzie căderea?

Nu locuri de morminte -aleg
De caută îndurerate;
Mormânt ales e codru'ntreg:
Mormânt sub bolți întunecate.

Cad foi, iar codrul, suspinând,
Ridică brațe rugătoare,
Și n'aud glasuri mângâind
Și nu văd semnul de'ndurare.

In mutul câmp, din crunte zări,
Lugubru urlet lung pătrunde,
Iar din frunziș, în aiurări,
Pustiul toamnei îi răspunde...

Re'nvie pacea, suspinând;
Iar visul codrului se curmă
Pe brațul vântului plângând
In jalea liniștii din urmă...

VII

Lăsați-mă!

Voi nu vedeți?

Se sting cereștile priviri albastre,

Se'ntunecă lumina vieții voastre

Și-a bieteii mele vieți!

Năpăditor

Se'nalță'n zări

Zăporul crunt al mărilor de ceață;

Și eu să uit izvorul de viață

Al stelei de pe mări?

Pe cin'să uit,

Păduri pustii?

Să uit lumina vieții, când deaproape

Se'nalță munții de neguri să ne'ngroape,

Să ne'ngropăm de vii?

Lăsați-mă!

Din culmea lor

S'o cer la tronul Marelui Părinte,

Mult milostiv și bun și-Atotputinte

Și-Atoatețiitor !

VIII

Suiam, — iar Prahova în valea
Pierdută 'n neguri de tristeți
Trecea cântând în plâns de valuri
Iubirea dulcei, stinsei vieți.

Acea iubire tăinuită,
Izvor de cânt, izvor de gând,
Iar codrii suspinau podoabe
Tristeții râului cântând.

Ah, nu știu: râul a cântat-o
Și codrii suspinânzi mereu,
Ori pregăteau podoabe-alese
Tristeții cântecului meu. . .

IX

Din plânsul apei împletit
 Și-al brazilor înalți,
Și din dureri ce n'au cuvânt
 În graiul celorlalți:

Al sufletului meu a fost
 Impodobitul cânt,
Și-o sta deapururi stinsei vieți
 Cunună la mormânt.

În jurul lunii, 'n lung priveghiu,
 Plângând în trist mister,
Cât luna candelă va fi
 Mormântului — în cer.

Și'n veci va fi, că jalea lui
 Va tot întineri,
Când negurile negrei nopți
 Spre lume-or năvăli...

X

Pier văi în umbra serii,
Și munții'n pâcla ceții,
Seninul mângâierii
În nouri tristeții.

În vârful luna plină
O clipă se arată,
O clipă de lumină
Pierind întunecată.

Iar vântul, printre șoapte,
Suspină pe sub stâncă;
Și-i noapte neagră, noapte
Pustie și adâncă...

XI

Se luminează munții
Ca'n rugi mântuitoare;
In culmi tresare-un zâmbet
Și-un vis ceresc în zare.

Și-i toamnă, dar în ceruri
Seninul primăverii,
Spre văi lumini, și'n suflet
Seninul mângâierii.

Izvorul, pătrunzându-și
De soare unda-i plină,
Adâncul din prăpastii
Să-l umple de lumină,

In cântecul nădejdi
Spre margine s'avântă,
Dar par'că se'ndoește
Și par'că se'nspăimântă.

Cum fulgerul s'aruncă
Din flacăra'nălțimii,
S'aruncă — să se stingă
In noaptea adâncimii.

In geamăt surd tresare
Prăpastia adâncă;
Un vaer lung se'nalță,
Gemând din stâncă'n stâncă;

Se'nalță și tot crește,
E'n urmă, e'nainte,
Și plânge — ca o tristă
Aducere aminte...

XII

Dă mâna'ntunecatul cer
Cu noaptea văilor adânci;
Izvorul desnădăjduit
Se tângue'ntre stânci.

Și tu te uiți cu ochi pierduți
Și nici o stea n'a răsărit,
Și par'că nu aștepti nimic,
Și totul s'a sfârșit.

Ce-adormitor cântau pe-atunci
Susururile la izvor;
De ce n'adormi, drag suflet trist,
Să cânte-adormitor!

Mi-oi pune steiul căpătâiu,
Iar tu legănătoru-mi piept,
S'adormi ușor, s'adorm adânc
Să nu mă mai deștept!

XIII

Ca într'un vis întunecat
Stă ulița pustie,
Și porțile nu mai tănesc
În liniște târzie.

Doar vântul trece suspinând
Pe sub ferestre ninse,
Doar salcia îmi face semn
Din poarta vieții stinse.

Și plec și par'că n'ași pleca,
Se stinge par'că firea,
Ca'n fața negrei groape reci
Se'ntunecă gândirea.

Se smulge luna dintre nori,
Și-i suie luna plină:
Coboară'n ramuri mângâieri,
În stinsul gând lumină.

XIV

*„Te lasă, te lasă,
Salcie pletoasă,
Să te-ajung cu mâna,
Să'mpletesc cuñuna!“*

Suiam odată'nalții munți;
Din munți, coborâtoare,
In jalea codrilor cărunți
Plângeau, plângeau izvoare.

Din creste vântul suspina;
Suiam printre suspine
Spre culmea Vârfului-cu-Dor
Cu gândul către tine...

Cu ce-am greșit, cu ce-am greșit,
De mi-a fost scris să fie:
Străin să fiu, când lumea e
Atâta de pustie;

In sufletu-mi de-a viforât
Povestea'n culmi stăpână,
Ca să mi-l stingă 'nsuflețind
Durerea ei păgână!...

Tu, salcie, tu mă mângâi
Și plângi, și plânge luna;
Lăsați-mă să uit, lăsați
Să uit pe totdeauna...

PE VARFUL CU DOR

Atâtor vremuri martor!... Răzbind prin fumul ceții,
Voioasă-l încunună lumina dimineții
În templul veșniciei, cu boltă de lumină;
Iar tu, prin pâcla văii, tot dibui vre-o cărare,
Că nu știu ce te'mbie spre lumea lui senină,
Și nu știu cin'te chiamă la sfânta sărbătoare.

Ce mohorâtă-i valea, când rād în culmi ochii vii,
Mistuitori ca dorul de câte-ai vrea să știi;
Și spre 'nălțimi, ce lungă și-obositoare-i calea:
Pornești cu tot avântul și-abia scurtezi din drum,
Și tot mai'nalt e piscul, tot mai adâncă valea,
Iar zarea, 'n strălucire, într'una crește-acum...

În pisc, e-un vis de raze, blajin și liniștit;
Din față, lung un munte se uită'n răsărit,
Și peste mândrii-i umeri, câți alți din fundul zării!
Iar tu, cu ochii umezi, îi tot privești de-arândul
Prin genele în tremur, și'n vraja 'nfiorării
Nu știu, pe nesimțite, spre cine-ți zboară gândul.

O, cum ți-ar mai surăde, prin lacrimi, bucuria;
Dar, singur, prea te doare priveliștea pe care
C'un zâmbet de-a'mpietrit-o deapururi — măreția,
Va'nsufleți-o veșnic zâmbirea'mpietritoare.

Ah; câtor vremuri martori!... Și umeda privire
Cunună le'mpletește de raze, și'n neștire,
Tovarășe gândirii spre-adâncul depărtării,
Se stinge în oceanul scânteetor al zării...

Târziu, dorm ochii 'n roua de lacrimi fierbinți,
Și mut, fără de gânduri și fără de dorinți,
Lin sufletu-ți plutește pe-o undă liniștită
Spre-o lume ne'nțeleasă și-atâta de simțită:
Instrăinat durerii, străin al bucuriei,
Plutește'n pacea sfântă spre templul veșniciei...

Cum lacrima durerii, cum plânsul bucuriei,
Stau ne-adormită strajă'mpietritei frumuseți,
Stă liniștea de pază în poarta măreției,
Și sub privirea-i rece, treci pragul altei vieți...

*Dass alles vorübersterbe
Ist alt und allbekannt,
Doch diese Wehmuth, die herbe,
Hat Niemand noch gebannt !*

N. LÉNAU

BARAGANUL

Celor mai mulți.

Greoi nori de toamnă spre-adâncul zărilor
Revarsă'ntunecatul pustiu al umbrei lor,
Crescând pe nesimțite — sub cerul plumburiu
Pustiul sufletului și-al inimii pustiu;
Greoi nori de toamnă și-al gândurilor nor.

Sub mohorâta frunte-a oceanului de sus,
Ca o privire tristă, pierdută către-apus,
Se stinge blândul soare, și iarăși — mai mâhnit
S'aprinde, luminându-mi un dor înăbușit
Pierind în umbra genei oceanului de sus.

Pe unda grea ca noaptea amarei îndoinți
S'a dus, și dus pe gânduri, celei mai dulci credinți
Icoana zugrăvit-a; acum, în asfințit,
Pe-o'nvinetită gură un zâmbet amortit
Se stinge — ca lumina celei mai dulci credinți...

Grăbit un stol plutește spre negrul zării gol;
Spre care țarm grăbește întârziatul stol?
In vuet surd se'ncruntă adâncul năpădit
De suflul ernii grele-stăpână'n răsărit;
O, de-ar ajunge țarmul întârziatul stol!

E-atât de mândru-avântu-i, de par'că stau s'anin
Și sufletu-mi de zborul străbătător și lin;
Și lin descrește'ntr'una — ca pânzele pe mări,
Și acum l-îngHITE noaptea adâncului din zări;
Cu bine, și s'ajungeți la țarmul cel senin!...

Ferind, isteț e'n fața cumplitului puhoiu,
Dar mândră-i straja'n propta'ndârjitelor nevoi;
Fugit-au multe stoluri de vuitorul vânt;
Străbătători de neguri, în mândru-vă avânt,
Tot către alte țarmuri grăbiți acum și voi:
Și-acolo stăpânește acelaș soare sfânt...

Cu stolurile duse, fugiți, fugiți departe,
Plăpânda fire-a voastră s'o mântuiți de moarte;
În a pustiei noapte, uitate, zguduite,
Lung tângue'n vuire vechi cumpene trăsnite;
Ci vremuiască vremea, rămâne-voi u s'ascult
Gândirile străbune, uitate de demult.

E lină unda vieții sub bolți în veci senine
Dar raza pogorâtă de'nalta adâncime
În sufletul pustiei, e-atât de 'nălțătoare!
Măreață, printre nouri scăpând fulgerătoare,
Sfărâm'-adâncul nopții și umbrele-i pustii
Ca razele credinții pustiul inimii.

Din veșnic nepătrunsul adânc al măreției
Tot alte clipe zboară spre noaptea veșniciei;
Curând, în umbra vremii, pustiul va apune;
Din zări adânci și limpezi ca vechia'nțelepciune,
Veni-va Prier, mândrul cu ochii zâmbitori,
Cu fruntea'n plete de-aur și'n mâini cu dalbe flori;

Și-o da câmpiei triste o floare, și deodată
O floare zâmbitoare va fi câmpia toată;

Și'n adieri de hore din fluer și cavale
Vrăjită veselie din munte până'n vale;
Și hora s'o 'nvârtească, veni-vor roi-de-roi,
De peste mări, dragi oaspeți și

Să veniți și voi!

MAREA NEAGRA

Pustietate-adâncă de ape zbuciumate,
Luptând în zări cu nouri cu frunți largi, incrunstate
Și scăpărând mânie; un geamăt năbușit,
Și'naltul ține hangul: un suflet răzvrătit.

Spre țărm aleargă multe din valurile-acele
Să-l sfarme, și-n neștire se sfarmă între ele;
E-o'ntreagă lume-acolo în zbuciumări deșarte,
Iar prin văzduh aleargă posomorîta moarte...

O, cine-ar fi acela ce-ar cobori aproape
Și stăvilind mânia zăporului de ape
Să-mi liniștească valuri în fața biruinții
Gîndiri ce sfărîmar-ar zăgazurile minții!

Și, mării liniștite, zîmbindu-i bolți senine,
Voioase revărsîndu-și oceanul de lumine,
Să-i scîntee-orizontul pierdut în albe zări
Antica'nțelepciune pierdută'n depărtări.

Cînd noaptea va cuprinde al apelor pustiu,
Să'nvie *vrăjitoarea* din umedu-i sicriu
Durînd o punte de-aur din țărmul luminos
Să-mi treacă'n largul lumii voinicul Făt-Frumos.

Că mării liniștite, sub lună, ca în basme
Ii cântă Nereide în jocuri de fantasmе;
Și-al valurilor vaer, sub cerul neguros,
E cîntul vechiu al lumii — sublim de dureros.

O, dați-mi alte țărături, senin să cînt și eu,
Ori liniștiți-mi marea gemândă'n jurul meu:
Năpraznica vuire și vaete nebune
Inversunat lovindu-mi în ale harfei strune!...

Tăceți, tăceți o valuri zadarnic zbuciumate;
Să ne plecăm genunchii: sub zările'ncruntate
Răsare'n dulce zâmbet o dungă de lumină
Asemenea nădejzii de-o vreme mai senină...

Ah, negrii nouri, monștrii în zvîrcoliri, se'mbie
La luptă'nviersunată; și-i trăsnet și-i urgie;
Ci fug deavalma monștrii, urlînd înspăimîntați
O, *Milton* — ca armia de îngeri blestemați!

Iar vioria dungă tot crește'n fundul zării,
Ca sufletul în focul și-avîntul inspirării,
Și'n fața-i, pier și nouri și zbuciumarea mării
Pier patimile oarbe în fața cugetării...

Cît de nespus de mândră-i stăpâna pace lină,
Incununând-o cerul cu marea-i de lumină;
Cum plînge unda mării sub țarm stîncos, tiran,
Plîns năbușit, ca plînsul poetului roman.

În măreție sfîntă pier plînsете'necate,
Tînguitoare cînturi sub bolți întunecate;
Ah, unde-i țarmul vesel, pe unde ori-ce plîns
E-un plîns de bucurie, iar cîntul veșnic plîns;

Pe unde nu-i o lume ca valurile-acele
Ce către ceruri par'că s'avântă, și'ntre ele
Se sfarmă, pe când groasnic, nebun le mână vântul;
Au, astfel fi-va lumea cît lumea și pămîntul ?

Furtuna când stăpână-i pe valurile mării,
Ce rost mai are'n lume seninul cugetării;
Ce sens al mării plînsset în liniștea senină
Când domnitoare-i pacea cu sceptrul de lumină?

O, înțeleg păgânul și-amarul înțeles:
Pe-urzeli de patimi oarbe luptașii visuri țes,
Și luptă, luptă cruntă sub nourii visării
Și cad, și-și plâng ruina'n lumina cugetării.

Și către care mândre și proprii idealuri
S'avântă cu nădejde nevolnicele valuri
Ce'ncheie cu blesteme'n viața lor amară
Seninul rost al vieții? — Legiunea mercenară!...

A fost odată, basmul nu spune când anume,
A fost ca niciodată vestită'n larga lume
O fată, după neamuri din rigile străbune,
Și-atîta de frumoasă precum doar basmul spune.

Pe-a dorului iuți aripi, cel mai voinic din prinți
De peste mări, plecat-a s'o ceară la părinți,
S'o fure — nu știu bine; dar, numai de-o zări,
Și „Caraiman“ deapururi cu „Doru-i“ împietri;

Și câți, și câți în urmă, de-i plâng și până azi,
Cu lacrimi de izvoare, pădurile de brazi!
Și de nu poți s'o'nchipui așa precum era,
Se vede că de seamă'n'avutu s'a pe ea;

Și nu cerca, voinice, din gânduri s'o'nfiripi !
Aveau — ca niciodată — și dorurile-aripi,
Și omenirea patimi adânci și'nălțătoare,
Iar valul era mândru, iar marea era mare ! ...

Ce trist ți-i plânsul, mare !

 Și-i liniște senină;
Lumină-i pretutindeni și bolta-i de lumină;
Ah, uite cât de dulce zâmbește din'nălțimi,
Plutind spre veșnicie pe-aripi de cheruvimi,

O mîndră'ntruchipare din vesele-aurori
Și blindele amurguri!...

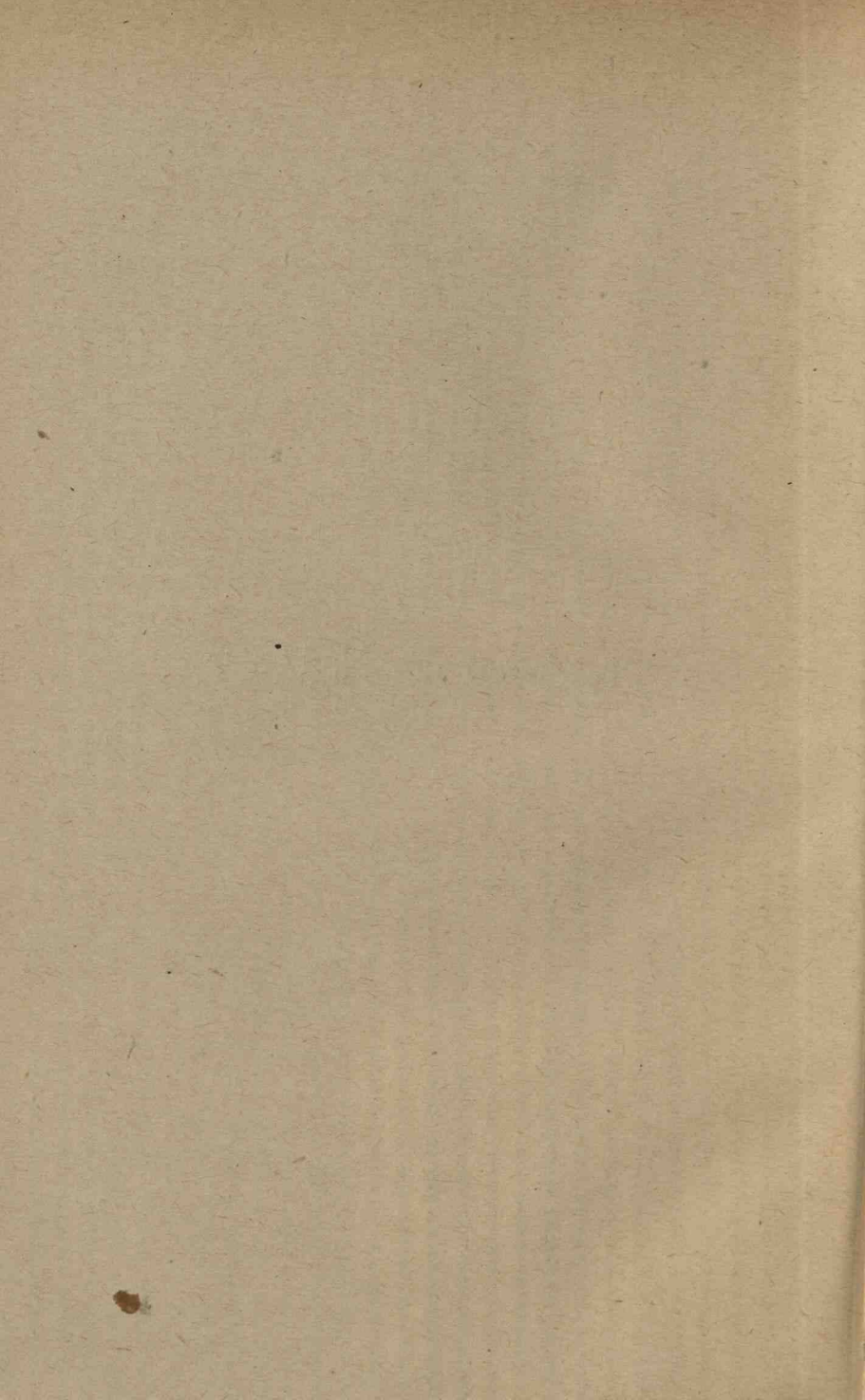
 Ascultă!...

 Suflet, zbori!

Seraficele harfe slăvesc în Empireu
Pe-atotstăpânitoarea Iubire — Dumnezeu!

Instrună-ți harfa de-aur, și'n imnul veșniciei
Slăvește-L: rostul vieții, lumina bucuriei...
„In veci mărire Ție, 'ntru care e mărirea
Și bunavoe'n inimi și pacea: fericirea!“

Traduceri din N. Lenau

TRISTEȚEA CERULUI

Pe fața slăvii pribegește-un cuget,
Intunecatul nor în negru-avânt,
Pe când ca'nvinsul-chinuit de gânduri
Se zvârcolește alioru'n vânt.

În cer, răsun' un vuet stins, de jale,
Iar neagra-i geană'n tremur necurmat,
Clipind ca ochii cari vor să plângă,
Plăpânde raze palide-o străbat.

Ies furișate pâcle din rovini;
Acum, pe stepă's reci fiori stăpâni:
Mâhnit s'afundă cerul în tristețea-i,
Lăsând să-i scape soarele din mâni.

SARBATOAREA IUBIRII

Din zori, pe cânturi felurii,
Tot suie, suie ciocârlii,
Iar codrii-i umplu, decuzori,
Miresme, cânturi și-albe flori;

Că, până'n zări făr' de hotar,
Intreg cuprinsul e-un altar
Ce'naltă'n innuri preamăriri
Deapururi tinerei iubiri.

În domul sfânt, în aer cald,
Ard roze'n sfeșnici de zmarald;
Cresc inimi, fremătând ușor
Dincolo 'n unda jertfelor...

NOROCUL MORT

Cerești izvoare'n jururi,
În piept un dor nespus;
Sub luna mută pururi
Visam — cu gândul dus.

Iar, tot izvorul tace
Când stins e visu'n vânt,
Când doru-i mort, când zace
Norocul în mormânt.

Smomiși în ceas de rele
Norocu-mi să-l alinți
Femei cu ochi de stele
Arzând în rugăminți.

Veni copilul, blândul,
Pe brațul ce'n nesaț
Îl strânse, legănându-l
Ca dulce-al mamei braț.

Părea un înger care
Zâmbește'n somn, ușor;
Și-ai scos nepăsătoare
Pumnal ucigător.

Pe sufletu-ți de stâncă
Fu fierul ascuțit,
Că-i dete ran' adâncă
Și veșnicul sfârșit.

Și ca pe-o piatră'n apă,
Și ca pe-al nimănui,
Zvârlitu-l-ai în groapă,
Zâmbind în urma lui...

NORULUI

Nu trece grabnic peste
Mâhnita stepă mută;
Nu trece'nfrânt pe lângă
Durerea mea tăcută;
Ci, lin, plutește lin
Adâncului meu chin.

Ia pe-aripi și du-i știre
Că lupt' amarnic încă
Mâhnirea și mânia
Colea, în ran'adâncă,
Dând crunte biruinți
Amarei necredinți

Din treacătu-ți pe-acolo,
Cu vuetă prăviale
Torente spumânde:
În spaima nopții tale
Sî'n fioros abis
Să mi-o deștepți din vis.

Să-i bați în geam, și'n ușe:
De-aprinse jurăminte
Să fi necredincioasei
Aducător aminte:

Că le spunea plângând,
Că le-a călcat râzând.

Și, de n'o vrea s'asculte,
Atunci, te răzvrătește
Tu, tunet, de pe tronu-ți ;
Voi, fulgere, orbește
In noapte v'aruncați,
Și geana-i scuturați...

Noapte de iarnă

I

Ger. Amorțit-a'n cale-i văzduhul;
Scârțâie neaua, pasul te minte,
Sufletu' îngheață, clănțâne dinți,
Dar înainte, tot mai 'nainte...

Tace cuprinsul ca'n sărbătoare
Iar într'a lunii clară lumină
Brazii, străvechii, dornici de moarte,
Dornic spre țarnă cetini înclină.

Ger. In fierbintea-mi inimă'n zbucium
Dac'ar pătrunde duhu-amorțirii.
Pace să fie și înlăuntru,
Pace ca'n noaptea nemărginirii

II

Lung haue-adâncul în codru:
Ca pruncul, când muma'și deșteaptă,
Un lup scoală noaptea din somnu-i,
Și hrana de sânge așteaptă.

Troianul se spulberă'n vânturi
Goninde prin codrii, pe vaduri
Făpturile să-și infierbânte;
Scoal', inimă, 'n vuet de iaduri.

Și morții 'nvieze-ți, și haita
De chinuri cu ochi de jeratec,
Și plece cu sprintenul Crivăț
Crunt oaspe din Nordul sălbatec...

IUBIREA MUTA

De-ar vrea și blândeles ursite
Să-mi trec viața lângă tine,
Și să mă sting pe nesimțite
Sub dulci priviri blajine

Asemeni candelii pioase
Sfârșind în muta adorare-i
'Naintea feței luminoase
A Pururea Fecioarei ...

O D A

Liniște în codru doar cântăreții,
Cum se leagăn' par'că încearcă ramul
Purtător la noapte spre noul zbor, spre
Noile cânturi.

Soarele coboară, iar urieșii
Tainicului codru își tot înalță
Fruntea s'o încunune blând ale serii
Palide raze.

Prind- să amuțească islazurile;
Sună rar talanga sătulei turme;
Dintele-alege arar' și-alene'n
Oacheșă iarbă.

Ca vrăjit, păstoru'n apus se uită,
Tot mai dus, că-i scapă toiag și fluer,
Măinile cucernic împreunându-i
Tainica rugă...

Cântece de trestii

I

Soarele sub zări, trudită,
Dulcea-i zi a adormit;
Salcia își pleacă ramul
Către lacu-adânc, mâhnit.

Și eu, singurel de-acuma...
Curgeți, lacrimi, râurind.
Salcia suspină'n freamăt,
Stuhu-ascultă tremurând.

În adâncă mea durere
Tu'mi lucești din depărtări
Cum străluce printre trestii
Alba stea a stinsei zări.

II

Stinsu-i soarele pe cale,
Pe când ploaia stinge firea;
Strigă vânturile-a jale:
„Unde-i, lacule, lucirea“.

Triste, 'n turburata undă,
Cată stinsa strălucire:
Ci'n durerea mea profundă
Nu'mi surâde-a ta iubire...

III

Cărăruie prin pădure
La mahnitul stuh pustiu;
Către seară tot mai viu,
Dus cu gândurile aiure.

Dalba zi, clipind, se stinge
Pe când'naltul stuh, sfios,
Sun' atât de tânguios,
Că'n neștire prind a plânge.

Parc'aud tot mai aproape
Adiindu-mi glasu-ți lin,
Și-al tău cânt de farmec plin
Cufundându-se în ape...

IV

Soarele'n apus ;
Nori întunecoși
Cresc pe-adânci vuiuri
Fîioroși.

Ceru'l spintecă
Fulger orbitor, —
Șerpuind în lac
Trecător.

În adânci luciri
Tu îmi pari-trecând,—
Vântul păru-ți lung
Fluturând...

V

Pe liniştea de ape, luna
Revarsă dalbe străluciri,
În verdea stuhului cunună
Prinzând feerici trandafiri.

Pe măguri, sus, eşit-au cerbii,
Spre-adâncul cer cătând setos ;
În stuh, arar' vreo zburătoare
Tresare'n cuibu-i somnoros.

În plâns, plec ochii pe când tainic
În tristu-mi suflet se strecoară
Dulcea amintire, dulce
Ca ruga tainică de seară...

TRECUTUL

Palid, Hesperus ne chiamă,
Tremurându-și geana'n plâns;
În adâncă morții pace
Iarăși înc'o zi s'a stins.

Nori de-argint se'nalță'n zare
Într'a lunii străluciri,
Împletind cunună zilei
Din feerici trandafiri.

Țintirim de zile-apuse,
Tu, trecutule tăcut;
Tu'ngropi inimii suspinul;
Ah, și binele-i trecut !

MIREASA MEA

Colo'n zare, unde munții
In adâncuri se strecoară,
Veseli joacă'n raze de-aur
Zuvelcații nori de seară.

Peste 'naltele hotare
Cresc lumini ca niciodată,
Iar în suflet visuri triste
Și durerea 'ntunecată.

Și, îmi pare că-i acolo,
E'n văpăile iubirii,
Vrând să viu pân' nu s'or stinge
De pe fața-i trandafirii.

• Și deodată, aprig dorul
Mă silește, mă îmbie;
Risipite'mi scapă'n fugă
Lacrimi vii — de bucurie...

Dar se 'ntunecă toți munții;
Nouri, noapte, par tot-una;
Nicăeri nicio sclipire,
Deșteptatu-s'a furtuna

Dojenindu-mă: nebune,
Incotro mai vânturi locul?
Stai, Mireasa ta e chinul,
Preot fi-va nenorocul

PRIEGORE NOCTURNA

In crunta noapte, 'nfricoșat
Gem codrii 'n răvășire;
Senina mângâiere'mi cat
Și nu-i pe nicăiere.

Și-alături, trist, plutind abia,
Mâhnit, fără de cuvânt,
Un inger blând: mireasa mea
Și-a cerului prea sfânt.

Pe chipu-i palid stă'mpietrit
Acelaș mândru 'ndemn
Ce'n clipa morții fu rostit
Atâta de solemn:

„Infrânge dorul de-a muri,
Ce-ți fulgeră'n priviri,
Când de la sânu-ți m'or porni
Spre negrele zidiri“...

Acolo jos, vuind sub stânci,
Mă chiamă către el
Să gust răcoarea morții-adânci
Sălbatecul vâcel.

E'n glasu-i cânt de cununii:
Mă duc să mi-l ascult;
O, cine iarăși îmi rosti
Indemnul de demult?

S'avântă nouri tot mai crunți
Spre codrii 'n aiurări,
Tunând în răcnet peste munți,
Urlând în negre zări...

O, șerpuie-mi un fir de-argint,
Drag fulger, — M'ar scăpa
De-al chinurilor labirint,
Ducându-mă la ea ...

R U G A

Cu'ntreaga ta putere
Adânc să-mi cânti de sus,
Ochiu sumbru, noapte tristă
Și dulce de nespus.

Cu-al negurilor farmec
De lume despărțind
Vieța-mi, peste care
Rămâi pe veci-plutind...

Cânturi de pădure

I

La țintirim; trec pragul morții...
Ah, taina, taina'n putreziri,
Cum pâlpâie în trandafiri,
Re'nfloare firea'n lanțul morții.

Și, de pe cruce, cât de sfântă
Zâmbește, peste glii, spre zări,
Icoana veșniciei 'ndurări;
Ca'n vis, o pasăre lin cântă.

Cântări ce'nggrab' cu ea zburară,
Sălbateca, în codrul sfânt.
Cântai și eu icoanii-un cânt
Și mă'nturnai în umbră iară,

La sânul tău. Fi 'ndurătoare
Că te-am uitat, cătând s'alîn,
Să-mi sting, să-mi vindec greul chin
Amara-ți binecuvântare;

Că'n sumbrii codrii tăi, natură,
Atâtor răni adânci le-am rupt
Prin care fulgere se lupt'
Amăgitoarea legătură.

II

Fug stoluri, fug spre cuib,
Prin suflul vijeliei;
Ci-un vânt le-arunc'adânc
În vuietul câmpiei.

Iar fiarele'n tufiş
Stau una cu pământul;
Cad fragedele crângi,
Şi 'ntr'una rupe vântul...

Trec oşti de nori cu roşi
De fulger fanioane,
În cântul fioros
Al hoardelor de-orcane.

Smeritul pârâiaş
Ieşitu-şi-a din fire :
Zbufnind în sălci, spre lan
S'aruncă în neştire.

Iar tunetul, tu crezi
Că lumile-o să darme.
Că'naltele ţării
De stânci or să se sfarme.

Vuește ploaia'n zări,
Și-acum, pe tot întinsul:
Mâhniți, ca'n neguri pier
Și munți și'ntreg cuprinsul.

Da'n inimă-i senin:
Cum celui slab — credința,
Asemeni vremi îmi cresc
Puternică — voința.

III

Cu tărie suflă'n codru
Vânturi iuți, vijelioase,
Pe când picuri mari și grele
Ropotesc pe bolți stufoase.

De un suflet 'mi-amintește
Vijelia zbuciumată
Și de lacrimi furtunoase
Din ochi dragii picate-odată.

Dacă e să se reverse
Iute'n plâns o grea durere,
Picuri grele, mari și repezi
Cad deodată — cu putere.

Dar, de se mai poate ține,
Lacrime nu izbucnește:
Intârzie, că durerea
Mai fierbinte o voește.

O, erau fierbinți și-amare,
Și cădeau atât de grele,
Că'nainte-mi râuri-vor
Veșnic lacrămile-acele...

IV

Străin când intri-aici
Aibi teamă: 'n potici
Ca hoții ies'nainte
Aducerile-aminte

Și, vrând să zăbovești,
Tu sânu-ți lecuiești,
Dar inima să-ți știe
Ce voci pe-aici adie.

Că'ntre copii, de-ți par
Bătrânii tineri iar,
Și cei de-o viaț'amară
Se'nviorează iară,

Cât de'ntineritor,
De simți în taina lor
In inima pădurii
Puterile naturii.

Lin susură'n visări
Plăpânde 'mprospătări
Și'n sfiala tinereții-i
Intreg belșugul vieții;

Și-un vis de cânturi blând
Blând freamătă, pe când
În limpezi unde-adie
Ascunsă armonie.

Coboară-atunci ușor
Spre-al vieții'n veci izvor,
Lin sufletu-ți coboare
Să soarbă 'mprospătare.

L-întâmpină cu dor
Natura'n vâl ușor,
Cum mândra peste fire
Pe spirit mândru-i mire.

Pe firu'n tremurări
Scântee'nrouări
Ca'n vraja răsăririi
Ca lacrima iubirii...

Ea tace ascultând;
Și-acuma, fremătând,
Căci el o vrea cu sine
În slăvile-i senine;

Și-o'ngână simțuri vii,
Că'n el, în el va fi:
Sorbi-va ne'nceputul,
Adâncii morți sărutul...

Așa stă fremătând
Și sufletu-așteptând
Cu Domnu-a se uni,
Pe când adie lin
Curatul duh senin
În care va sfârși...

V

Ca Merlin,
 Aş vrea codrii să-i cutreer;
 Vijelii — ce-or fi suflând,
 Tunetul ce-o prăvăli,
 Fulgerile ce-or fi vrând,
 Şi stejarii ce-or rosti
 Când se frâng?
 Ca Merlin să înţeleg.

De furtună 'ndrăgostit,
 Zvârlă'n vânt, senin,
 Mantia-i Merlin:
 Vânt să-l răcorească,
 Fulger clipotească
 Peste pieptu-i dezgolit.

Rădăcini stejaru'ntinde
 Fire sub pământ;
 Tainic gura-i, inmiită
 Suge viaţa tăinuită,
 Ce-i înalţă mândru trunchiul
 Către cerul sfânt.

Fâlfâind Merlin şi-l lasă
 Păru'n noaptea furtunoasă;

Scapăr' fulgerele crunte,
Miruindu-i 'nalta frunte;
Și, adânc destăinuită
Stându-i firea cea'nfrălită,
Pe când sufletul și-adapă
In adâncul adevăr,
Sfârâiri de fulger scapă,
Sărutându-i negrul păr.

Risipitu-s'a furtuna,
In frunzișuri bate luna;
Dar sub ceru-adânc senin
După luptă, după chin,
Liniștea pădurii, cine
Înțelege-o-ar mai bine
Ca Merlin?

Noaptea, e de primăvară;
Doarme boarea cea ușoară,
Că nici firului plăpând
Nu-i vezi vârful clătinind;
Codrul umbră grea i-așterne;
Tainic legile eterne,
Tainic zeii să-i surprindă,
Pe sub bolți nebănuite
Vrăjitorul stă veghind,
Printre ramuri fin urzind
Mreji de gânduri tănuite.

Armonii, altora mute
Dincolo de-auzul lor,
Fermecat Merlin le-aude:
Toate saltă'n horă plină,
Că a Zânelor regină,
Ori vre-o Nornă chibzuită,

Ca s'ajute-auzu, 'i ține
La ureche-un corn vrăjit;
Saltă pieptu-i ca'n izbândă,
Plâng uimiri în ochii-i mari,
Pe când susură spumândă
Unda vieții în stejari...

Pasările adormite.
Petrecură'n voie multă
A iubirii sărbătoare;
Dar și'n somn sunt fericite;
Incântat Merlin ascultă:
Pe sub fulgii lor visează
Cântecele viitoare...

Stropi din lună se aștern
Pe stejar, pe trandafir;
Și'n al muschiului potir
Sună cântul cel etern...

VI

Prin frunze, liniști din lună;
Ca'n vis al nopții vânt,
Dorm pasări, dorm împreună,
Visând în farmec sfânt.

Din vale, susur pătrunde,
Și-ascuți, așa pierdut,
Cum unde vin după unde
Când toate au tăcut;

Cum triste făr'de cuvinte,
Fiind din pribegiri,
In plânset trec înainte
Sfioasele-amintiri.

„Trec toate'n noaptea adâncă“:
Așa s'a tot rostit;
Și-acest amar nu-i încă.
De nimeni isgonit.

VII

De zăduf, a somn picotește frunza;
Toate tac adânc, numai o albină
În sbor obosit — zumzuind pe-o floare;
Dar și ea tăcu, pe-albul sân, pesemne
Aromind-o lin ale verii zvonuri.
Gureșul isvor d'astă primăvară.
Tainic se svântă, în văduh topindu-și
Proaspătul murmur, strălucirea clară...
Și-i pustiu mocnit unde plutea isvorul,
Și tot par'c'aștept, ca pe dragi saluturi
De departe-atunci, nicăeri acuma...
Din muțenii, doar mlădierea lină
De pe pajiște mă mai chiamă'n tihnă.
Ah, de m'ar fura aromirea dulce,
Scumpilor comori cheile răpindu-mi,
Și mâniei iuți armele să fure:
Să-uite sufletu-mi ce-or mai fi'n cuprinsuri,
Amintiri adânc răscolind în sine-și.
Somn voiu spodobi pân'ce lin veni-va
Prin întunecimi și-mi va'nchide ochii.

Zeu copilăros, al copilăriei;
Tu, 'ntineritor. De n'ar fi minunea-ți,
Cât de repede 'mbătrânir'-ar lumea.

Inimilor tu ești mântuitorul.
Ziua-i inima'nconjurată'n pază;
Cătu-i zi, nu pot pân'la ea străbate
Geniile mai tainice-ale vieții:
Că'naintea-i merg încruntate gânduri
Și armate merg — fioresii Lictori —
Izgcnind, de crunți, al vieții farmec.
Dar în liniștea aromirii sfinte,
Sufletul, veghind ca și Hero'n noapte,
Stă și-ascultă'-adânc cum în taină zeu-i
Tot s'apropie înotând în suflet
Prin a viselor sbuciumată mare...
Câte-odată, 'n somn, lin 'mi-adie-un fluer,
Ca' un cânt străvechiu, stârnitor de doruri;
In fiorii-i dulci, mă deștept în lacrimi,
Auzind chemări îndelungi de-aiure...
O, de-ar adia și'n a mele cânturi.

Somn melodios, fluerul de unde?
Ori e-o rămurea inspirând-o zeul,
Auzii în vis naiul sfântului Pan?...

VIII

Vârfurile, legănate,
Tremură'n purpurul serii,
Și'nc'-auzii iubirea'n crângul —
Stăpânitul primăverii.

Pasărilor stau în ramuri,
(Pe când sună'n dulce știre
Jurământul primăverii:
Fericirea e'n iubire);

Or mai sorb împrăștierea
Limpezimii printre stele,
Nevoind ne'nviorate
Zborul zilei să-l încheie...

Cum în noaptea din tufișuri
Se strecoară păsărele,
Viaț'-asemeni de-aș lăsa-o
Fără plânset, fără jele.

Ci, 'nainte înnoptării,
Insetat al fericirii,
Să cobor odată numai
La izvoarele iubirii.

Cum setoși se lasă, seara,
Cântăreți la limpezișuri;
Mi-ar fi somnul mult mai dulce
De cât pasării'n frunzișuri....

IX

In jur, mușenii, veștejiri...
Ce lin mângâie-un vânt desişul,
In mângâieri să-i ia frunzişul:
Ce dulci sânt linele sfârşiri !

De-atunci, cu dulcile cântări,
S'a dus tăcuta pribegire,
Şi-i stinsă vremea de iubire:
Cad foi pe umede cărări.

Şi Cântăreţii s'au tot dus:
Culcuşuri fără-adăpostişuri
Negresc ruina din frunzişuri,
Pe când cad frunzele de sus.

Cum vuie codru'n cetişor,
Adie par'că blânda veste:
Peirea pretutindeni este
Un tainic schimb desfătător...

SUFLETUL MEU

Cum peste un câmp de luptă se'nalță vulturul,
Când coborând privirea asupra morților,
Când către bunul soare, viu înălțând-o
Cruntului nor negrul văl sfâșiindu-i;

Astfel și tu te'nalță, te'nalță, suflete.
Când poposind cu moartea, când rupe-mi nourii
Ce n'or lăsa să cadă'n deschise groape
Raza soarelui prea sfânt — raza'nvierii...

CEI TREI

Din iureş crunt, vin, fără glas;
Vin frânţi, învinşi, la pas, la pas.

Din răni le curg, şiroaie curg,
Le simte adânc mahnitul murg,

Cum de pe şea, cum de pe frâu
Se scurg spumând şi curg pârau.

Merg murgii 'ncet, încet şi lin,
Să'mpace răni, s'adoarmă chin,

Şi, ca'ntr'un gând, vin pâlc cei trei,
Vin sprijinindu-se'ntre ei;

Şi-acum, în ochi adânc cătând,
Şi-abia'ngânând amarul gând:

„Mi'nfloare'n sat, o floare 'n sat,
Eu tânăr pier şi 'nstrăinat“.

„Am casă, câmp, tot ce-aş fi vrând,
Şi voiu muri pe-aici, curând“.

„Eu, gândul sus, la Dumnezeu;
Și totuși, vezi, să mor . . . mi-i greu“.

Pe sus, urmând al morții drum,
Croncnesc trei corbi, rotesc acum,

Și tot mai jos, rotind mereu:
„Pe ăla tu, pe ăla eu. . .

CARCIUMA DIN STEPA

Dădui în largul câmp ungar;
Și sate și stufișuri
Tot s'adâncesc și'ncet dispar
În mute netezișuri.

Și-acum, pustiu'ntunecat,
Sub nourii pe'nserare —
Și par'că totuși luminat
Când fulgerul tresare...

De-odat'-aud un vuet frânt
În stinsa adâncime;
Îmi pun urechea la pământ:
E-un tropot — care vine.

Venind mereu, mereu crescând,
Zbucnea pământu'ntr'una
Ca inima'ngrozită, când
S'apropie furtuna.

Și, iat'-un cârd de cai, setoși
Pustiul să despice,
Sălbateci, negrii, furtunoși,
De șuere de bice.

Zvârleau turbații, de sbura
În urma lor pământul;
Iar vântul geaba dojenea:
Sărea cât-colo vântul.

Dar goana doar să vrea o'nfrâng
Voinici plini de putere,
Ce trupu'n încheștări le strâng
Izbindu-i fără de vrere.

Sburau acolo de-und'venea
Furtuna ca turbată;
Și, par'că neagra-i noapte grea
I-ar fi'nghițit de-odată...

Da-mi tot părea — ca și acum —
C'aud și văd în zare
Lungi ropote tunând în drum,
Lungi coame'n fluturare —

Și norii când învălmășiți
În cârd ce stă să vie,
Când ropotind nebuni, rășniți
Pe-a cerului câmpie.

Ci-orcanul, harnicul stăvar,
Cântând, din goană saltă
Și-i fulgeră din biciu, amar,
Să-i strângă laolaltă.

Dar negrii s'au înfierbântat
Că tropotul se'nmoaie,
Și-i trec sudori — și ele cad
În picuri mari de ploaie...

Năvală dă amurgu-acum;
În fund- surâd muncele,

Și albi păreți mă'nbie-a drum,
Chemându-mă spre ele.

Cum nori-de-nori se duc mereu,
Voios peste câmpie,
S'aruncă viul curcubeu
În salt de bucurie...

M'apropii; soarele-asfințind,
Cu râvnă-mi tot arată,
Sub stuhul streășenii, clipind
Fereastra 'nflăcărată.

Când sare'n ușe, cherchelit,
În jocu-i frânt și iute,
Un ram de viață'nveselit
De cânturi și-alăute...

Intraiu, și știi, stam c'o ulcea
De-acel ce stinge dorul;
Da'n juru-mi jocul se 'nvârtea,
Îuțindu-și vesel sborul.

Tot fete svelte și sglobii,
De-ar fermeca și zmeii
De sprintene și de brudii:
Erau haiduci flăcăii.

Bătând în palme, zornăiau
Și sporii'n tacturi joase;
Da'n cântul vesel mlădiau
Și arii tânguioase.

„Noi, liberi, fericiți“... Cânta,
Cânta cel mai cuminte,
Și'n umbra genii-i scânteia
O lacrimă fierbinte.

Iar căpitanu'și rezimă
Trist fruntea: ascultându-l;
Și cată dus, de-ai crede că
Spre soartă-i sboară gândul.

Vezi-noaptea-codrii'ntunecoși
Văpăi cum îi străbate:
Așa din ochii-i fioresi
Sub gene'ntunecate.

Mai viu cântările s'aprind,
Viu zornetul se'ndeasă;
Ci-l văd deodat',așa, trântind
Paharul gol pe masă.

Sfioasă, par'că înfrângând
A jocului ispită,
O fetișcan'-atât de blând
Îi cată'n ochi, smerită.

Pe murii abia îmbobocind
Duios el ochii'și poartă,
În sfânta taină tânuind
Pe-a ficei sale soartă.

Răsună'n suflet tot mai vii
Vrăjitele vioare,
Iar focul dulcei nebunii
E'n plină'nflăcărare;

Și chiar pe fața celui frânt
Stă tihna să răsară;
Ci mi-amintii de furci, și'nfrânt
Eșii de-acolo afară.

Dar câmpu-i gol; doar sus, mijind,
Adâncul vieții line,

Și oastea stelelor sclipind
În jurul lunii pline.

Și iată, că s'a strecurat
Și căpitanu-afară;
Ascultă'n jur îngrijorat,
Culcat ascultă iară:

Primejdii ce-l tot urmăresc,
De-auzu-i să nu scape,
Pământul, noaptea, de-l vestesc
Că potera-i pe-aproape.

Nu fu nimic. Privirea blând
Pe stele 'și-o tot suie
Spre linu-adânc, și par'că vrând
Din suflet să le spuie:

„O voi, plutind atât de lin
În pacea bucuriei
Din slava'naltului senin
Și-a nevinovăției“.

Ci-ascultă iar, și crunt răcni
Spre cei ce nu le pasă,
Iar groaza vocii-i înghiți
Tot fierbătul din casă...

Cât inima de-abia'mi zvâcni,
Iși și luar'-avântul,
Și'ntregul cărd ca'n zbor pieri,
Cutremurând pământul...

Dar *Graurii* nu-și luară vânt,
Ci, veseli — cum li-i felul —
Imi tot cântau străvechiul cânt
Cu Rakotzi rebelul.

CUPRINSUL

Notiță biografică	5
Andrei Naum de I. Petrovici	7
Tristețe	21
Idealuri	22
E același farmecul	23
Până atunci	26
Stânca	27
Pârâul	28
Marea	32
Creștința	37
Mama	38
Amândoi	38
Iubire I	40
„ II	43
„ III	44
„ IV	45
„ V	46
„ VI	47
Spre Vârful cu Dor	48
Amiază de vară	51
Pândarul	52
Destăinuire I	54
„ II	55
„ III	57

Destăinuire IV	58
" V	59
" VI	60
" VII	61
" VIII	62
" IX	63
" X	64
" XI	65
" XII	67
" XIII	68
" XIV	69
Pe Vârful cu Dor	71
Bărăgarul	75
Marea Neagră	78

Traduceri din N. Lenau

Tristețea cerului	85
Sărbătoarea iubirii	86
Norocu mort	87
Norului	89
Noapte de iarnă I	93
" " " II	94
Iubirea mută	95
Oda , , , , ,	96
Cântece de trestii I	99
" " " II	100
" " " III	101
" " " IV	102
" " " V	103
Trecutul	104
Mireasa mea	105
Pribegire nocturnă	107
Ruga	109
Cânturi de pădure I	113
" " " II	114
" " " III	116

Cânturi de pădure	IV	, 117
" "	V	, 119
" "	VI	, 122
" "	VII	, 123
" "	VIII	, 125
" "	IX	, 127
Sufletul meu		, 128
Cei trei		, 129
Cârciuma din stepă		, 131

ERATA

<i>Pagina</i>	<i>rândul</i>	<i>în loc de</i>	<i>se citește</i>
5	2	1880—1918	1875—1918
8	1	publică	publică
12	31	permanetizat	permanentizat
13	30	capitale	capitalele
23	4	omorâtoare	omoritoare
34	6	stăpântul	stăpânul
34	13	Isuse	Iisuse
34	26	târât	târît
43	7	distramă	destramă
44	20	ochi'n	ochii'n
49	13—14	stră-străjuiți	stră-juiți
58	1	după'nalți	după'nalții
71	7	ochii vii	ochi vii
75	4	Pustiul sufletului	Și sufletul pustiu
78	19	durînd	durând
79	15	urlînd	urlând
79	20	cît	cât
89	21	să fi	să fii
93	3	dinți	dinții
117	2	'n potici	în potici

VERIFICAT
2007

VERIFICAT
2017

„C. E.” Institut de arte grafice și editură S. A.

Str. Mitrop. Ghenadie Petrescu 116. București IV.

Reg. Com. 353/1932 — Com. 12/III 1944

Ed. II. 2050 ex. VII. 1944